

EUs energiunion og ACER

Oslo 23.01.2018

De Facto-rapport nr 2:2018

Roar Eilertsen

EUs energiunion og ACER

- Om begrepet Energiunion
- Hva er det? – en strøm av direktiver og forordninger
- EUs tredje energimarkedspakke
- Forordningene om grensekryssende handel og ACER

EUs energiunion og ACER

- Målet med energiunionen
 - Elkraft og strøm skal flyte fritt mellom land og regioner i EU/EØS-området
- Forutsetninger for å realisere den:
 - Nok overføringslinjer og et regelverk som sikrer at kapasiteten i nettet er tilgjengelige for produsenter og kunder på like vilkår

EUs energiunion og ACER

- Handler energiunionen om kabler?

Kommisjonens ekspertgruppe for grensekryssende infrastruktur (nov. 2017):

- Siden den grunnleggende verdien i overføringslinjene kommer fra deres evne til å utnytte og redusere prisforskjeller, har Ekspertgruppen sett et potensiale for ytterligere integrasjon. ... Ekspertgruppen anser at en prisforskjell på 2 Euro/Mwh er en passende grense for når det er et klart behov for å bygge ut ytterligere overføringskapasitet og slik hente ut gevinstene fra markedsintegrasjonen.»
- Medlemsstatene pålegges årlig å sende inn sine nettinvesteringsplaner til Kommisjonen

EUs energiunion og ACER

- Høyere strømpriser
 - Når utgangspunktet er at det er lavere strømpriser i Norge enn i EU, og integrasjonen betyr prisutjevning, må resultatet bli høyere strømpriser i Norge
 - Det er stor enighet om at prisene vil gå opp, men uenighet om hvor mye
 - På toppen av en harmonisert kraftpris kommer nettleien. Investeringene i tilførselslinjer og kabler skal betales, og Norge kan gå fra å være blant landene med lavest kraftpris til å bli blant de med høyest.

EUs energiunion og ACER

- Forordning 714/2009 om grensekryssende handel med elkraft
 - Artikkel 16.6: Inntekter fra tildeling av overføringskapasitet skal brukes til:
 - a. Sikring av at tildelt kapasitet opprettholdes
 - b. ... investeringer i nettet, først og fremst i nye overføringslinjer
 - c. Dersom inntektene ikke kan brukes effektivt på a) og b) kan de brukes til å redusere nettleien
- I 2016 foreslo Kommisjonen å fjerne punkt c). Ligger nå til behandling

EUs energiunion og ACER

- Forordning 713/2009 om ACER
 - ACER skal fremme forslag og følge opp tiltak som sikrer at EUs indre energimarked realiseres i tråd med målsettingene.
 - Har overnasjonal myndighet på avgrensede områder. For grensekryssende handel; – vilkår og betingelser for tilgang til kabler, kapasitet, priser, mm
 - Bare ACER kan bestemme at flaskehalsinntekter kan brukes til noe annet enn fastlagt i art. 16.6

EUs energiunion og ACER

- Overføring av suverenitet – Grunnlovens § 115
- Regjeringen: Siden ACER-vedtak skal via ESA, er det ikke myndighetsoverføring i Grunnlovens forstand
- «Norske politiske myndigheter vil ikke kunne gripe inn mot intern effektuering av et uønsket kopivedtak fra ESA uten å bryte norsk lov»

Prof. Holmøyvik og Haukeland i Klassekampen, 05.01.2018

- Påstanden om at ACER-vedtak ikke har «internrettslig virkning» er en kunstig konstruksjon

EUs energiunion og ACER

- Regjeringens syn
 - «Selv om vi innlemmer et harmonisert regelverk for kraftmarkedene gjennom EØS-avtalen, har Norge fortsatt suverenitet over disponeringen av vannkraftressurser og energipolitikk for øvrig.»
 - «Konsesjoner til strømnett, herunder utenlandsforbindelser, kraftverk og forvaltningen av norske naturressurser er fortsatt underlagt norsk regelverk.»
- Men «norsk regelverk» er underlagt EUs regelverk!

EUs energiunion og ACER

- Partienes syn på energimarkedspakken:
 - Regjeringen (H, FRP, V) er for. Splittelse i Frp?
 - SP, SV, Rødt, (MDG, Krf?) er i mot
 - AP????

EUs energiunion og ACER

- Fagbevegelsen syn:
 - Industri Energi: For nasjonal kontroll – mot ACER
 - ElogIT: For nasjonal kontroll – mot ACER
 - LO: «LO mener Norge må sikres en reell innflytelse i de avgjørelser som fattes.»
 - LO-avdelingene er i mot

EUs energiunion og ACER

- Næringsinteressene:
 - Energi Norge er for
 - Norsk Industri ???
- Natur- og friluftinteressene:
 - Mot mer effektkjøring i kraftverkene

EUs energiunion og ACER

Oppsummering - 1

- Norge blir med i en energiunion - mister nasjonal kontroll over dette viktige politikkområdet.
- EUs mål er at energi skal flyte fritt - overføringskapasitet nok til at prisforskjellene forsvinner
- Økt overføringskapasitet og handel med strøm vil gi høyere strømpriser i Norge – for forbrukere, industrien og virksomhetene i privat og offentlig sektor

Oppsummering - 2

- Reglene for handel gjennom kablene blir fastsatt av EU.
- Norge kan få pålegg fra EU/ACER om å bygge flere kabler, det må være stor nok kapasitet til å utligne prisforskjellen mellom Norge og handelspartnerne
- Dagens energioverskudd i det norske systemet vil forsvinne, prisene vil gå opp, og tusenvis av arbeidsplasser i distrikts-Norge kommer i fare

Oppsummering - 3

- For å utnytte inntektsmulighetene; - økt effektkjøringen i vassdragene.
- Motstand mot en tettere integrering i EUs energiunion og norsk ACER-tilknytning i viktige deler av fagbevegelsen.
- Natur- og friluftsjnteressene frykter konsekvenser av mer effektkjøring i vassdragene.
- Det kan være et flertall på Stortinget mot å overføre makt over energipolitikken til det overnasjonale EU-organet ACER???

Oppsummering - 4

- Motstanderne ønsker ikke en energipolitikk som flytter makt fra norske myndigheter til overnasjonale organer i EU.
- Motstanderne krever at vi bruker EØS-avtalens reservasjonsrett til å si nei til norsk ACER-tilknytning.
- Motstanderne mener at en eventuell ACER-tilknytning uansett krever $\frac{3}{4}$ flertall i Stortinget iht Grunnlovens §115 om suverenitetsavståelse.